

[Riishøj]

Til fru Helle Degn vil jeg gerne sige, at jeg ikke forstår det synspunkt, at man ikke skulle kunne give det bidrag, andre nordiske lande giver til Shipping Research Bureau. Men jeg forstår, at Socialdemokratiet altså afviser, at vi her er på linje med de andre nordiske lande, og det samme gælder World Campaign. Det skuffer mig, at man ikke her kan finde det beskedne beløb til at give et bidrag på linje med de andre nordiske lande.

Jeg tror heller ikke – det er i hvert fald ikke min fornemmelse – at frontlinjestaterne ser en modsætning mellem at arbejde internationalt for at fremme sanktioner og at gennemføre en meget effektiv national lovgivning. Jeg mener, der er en sammenhæng mellem de to ting. Men også her må jeg konstatere, at Socialdemokratiet altså ikke vil være på linje med de andre nordiske lande.

Hvad angår udenrigsministerens stillingtagen til den vesttyske holdning, er det, jeg har i tankerne, at man over for den vesttyske regering skal gøre opmærksom på, at der fra vesttysk område udføres en bevidst aktivitet for at omgå national dansk lovgivning. Jeg kan ikke se, at det er i strid med, hvad stater gør over for hinanden. Hvis der bevidst fra en stats side udføres aktiviteter på deres territorium, som er møntet på at omgå et andet lands lovgivning, kan jeg ikke forstå, at man ikke kan henvende sig til den pågældende stat, hvis man tager sin egen lovgivning alvorligt.

Det vedrører ikke forholdet mellem Vesttyskland og Sydafrika, men dette, at Balis står for en videreeksport af varer fra det nordiske område i strid med de nordiske landes lovgivning. Jeg mener, det er sket før i diplomatiets historie, at man tager det op over for det land, som på deres område tillader den slags aktiviteter. Men også dette spørgsmål må vi prøve at arbejde videre med.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Jeg tror, hr. Riishøj misforstår mig, for selvfølgelig kan man da gøre det – og det vil i øvrigt være i udmærket tråd med, hvad vi under det danske formandskab i EF forsøgte at få i gang – nemlig foretage en undersøgelse af, hvorvidt der var tale om ændringer i handelsmønstrene for at se, om noget af den handel, som nogle lande afskar sig fra, flyttede hen til lande, der ikke havde lavet sanktioner.

Men det, der er min pointe, er, at der bare bliver tale om en tom demonstration, da vi ved, at den vesttyske regering ikke har nogen mulighed for at gribe ind over for en virksomhed, der handler i fuld overensstemmelse med vesttysk lov.

Derfor spørger jeg: Hvad er det, vi skal bruge tiden og kræfterne på? Er det at lave demonstrationer, eller er det at prøve at lave noget, der virker?

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling

vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Udenrigsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 128:

Forslag til folketingsbeslutning om indførelse af kontrol med virksomhedsovertagelser m.v. (Fusionskontrol).

Af Jørn Jespersen (SF) m.fl.
(Fremsat 24/2 88).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Industriministeren (Nils Wilhjelm):

Jeg vil gerne indlede med at fremhæve, at grundtanken i den hidtil – og det har jo været under skiftende regeringer – førte danske konkurrencepolitik har været, at indgreb rettes mod misbrug, men ikke mod en vis struktur eller en ændring af en struktur. Denne politik har der heldigvis for vort erhvervsliv været bred opbakning bag igennem mange år.

[Industriministeren]

Det forslag til folketingsbeslutning fra Socialistisk Folkeparti, som vi nu behandler, indebærer en omfattende statslig kontrol ikke alene med egentlige virksomhedsovertagelser, men også med strukturændringer i eksisterende koncerner og enhver form for finansiel forbindelse mellem virksomhederne.

Forslaget er vel i øvrigt lige så meget udtryk for en negativ holdning til nedbrydning af grænser og internationaliseringer som til fusioner.

Forslagets konkurrencepolitiske sigte er i modstrid med grundtanken i den nuværende konkurrencepolitik. Der synes heller ikke at være taget hensyn til, at dansk erhvervsliv i modsætning til de lande, der har fusionskontrol, er domineret af små og mellemstore virksomheder.

Strukturerne i dansk erhvervsliv tilsiger ikke fusionskontrol. Vort problem er tværtimod, som jeg vist efterhånden har sagt ganske mange gange, at erhvervslivet støttet af det offentlige må iværksætte en energisk indsats for at fjerne de barrierer af såvel holdningsmæssig som organisatorisk karakter, der i dag begrænser mulighederne for en gennemgribende strukturtilpasning og internationalisering af dansk erhvervsliv.

Denne indsats, som på grund af EF's indre marked begynder at haste, vil jeg komme nærmere ind på i den erhvervspolitiske redegørelse, jeg på regeringens vegne vil forelægge for Folketinget senere i denne måned.

En kort kommentar til den del af bemærkningerne til forslaget, hvor risikoen ved udenlandske virksomheders overtagelse af danske virksomheder omtales.

Jeg vil gerne i denne forbindelse endnu en gang påpege, hvad også OECD-undersøgelser viser, at udenlandske investeringer i produktionsvirksomhed har en positiv effekt på værtslandets produktion, beskæftigelse og eksport. En politik gående ud på at hindre udenlandsk overtagelse af danske virksomheder kunne føre til, at nogle af vores virksomheder i stedet blev udkonkurreret med deraf følgende tab af arbejdspladser, produktion og eksport.

I øvrigt tilsluttede Danmark sig allerede i 1961 OECD's kapitalkode og dermed målsætningen om frie internationale investeringer i erhvervsvirksomheder som et led i virksomhedernes muligheder for at deltage i den internationale arbejdsdeling.

Lad mig gentage, at regeringens erhvervspolitiske redegørelse vil blive tilstillet Folketinget senere i denne måned. Heri vil internationaliseringsproblemstillingen blive nærmere behandlet. Jeg vil derfor foreslå, at man sparer på krudtet, indtil denne redegørelse foreligger, hvorved der bliver en langt mere afrundet mulighed for at tage problemstillingen op i en bredere sammenhæng.

Jeg skal til slut bare for god ordens skyld præcisere, at regeringen ikke kan anbefale det foreliggende forslag til folketingsbeslutning.

Bjørn Westh (S):

Der har fundet nogle overtagelser af danske virksomheder sted, som vi har været meget ked af og beklaget. Det er især kedeligt og beklageligt, hvis det er virksomheder i Danmark, der har en speciel viden og en speciel kunnen, som kunne udvikle sig til at udnyttes bedre på en større del af verdensmarkedet. Derfor mener vi, det er rigtigt, at vi drøfter det problem, beslutningsforslaget omhandler.

Socialdemokratiet har taget initiativ til forskellige steder, at det er blevet drøftet uden for Folketinget, bl.a. hvordan man kunne få noget kapital stabled på benene, der kunne være aktiv i forbindelse med uheldige handler, hvor danske virksomheder, vi nødigt så overtaget af udlandet, var ved at blive overtaget. Lønmodtagernes Dyrtdidsfond har bl.a. været involveret i sådanne overvejelser og har bedt andre investorer om at deltage i overvejelserne.

Socialdemokratiet har også i Folketingets Erhvervsudvalg stillet spørgsmål til industriministeren om, hvordan lovgivningen egentlig er på det her område i de lande, vi konkurrerer med, i vore nabolande, i EF-landene og i USA. Vi tror faktisk ikke, at de oplysninger, statsministeren har givet offentligheden om, at det er umoderne at have lovgivning på det her område, er korrekte. Vi mener, en lang række lande har lovgivning på det her område.

Vi har også set, at der i befolkningen ifølge den undersøgelse, Institut for Opinionsundersøgelser har lavet, er meget stor bekymring over udenlandske virksomheders opkøb af danske virksomheder.

Vi finder som sagt i Socialdemokratiet, at nogle af de overtagelser, der har været tale om, er ubehagelige og forkerte, men vi vil ikke afvise, at der kan være tilfælde, hvor en overtagelse

[Bjørn Westh]

er til fordel for en dansk virksomhed. Vi så naturligvis helst, at de danske virksomheder styrkede sig ved at købe udenlandske virksomheder op og på den måde udvidede deres markedsandele, deres markedsmuligheder og opnåede det, man kunne kalde en synergieffekt også ved at overtage udenlandske virksomheder. Det kræver en stor kapitalkraft, og den mener vi danske virksomheder må have stillet til rådighed, og det kan de bl.a. gennem lønmodtageropsparing.

Vi er ikke imod fusioner. Man kunne måske få opfattelsen af, at det her forslag fra SF var optakten til, at man skulle være imod fusioner. Vi mener faktisk, at vi i mange tilfælde har for få fusioner, og vi så gerne, at danske virksomheder arbejdede mere sammen og også fusionerede, så de kunne blive større, når de skal ud i den internationale konkurrence. Vi finder ikke, at vi har råd til at kæmpe med hinanden i Danmark, men at vi hellere må slå kludene sammen og prøve at gøre en lang række af vores virksomheder større og bedre for på den måde at kunne sælge flere varer til udlandet.

Vi vil derfor gerne være med til at formulere en aktiv politik, der kunne medvirke til at skabe nogle virksomheder i Danmark, der havde større konkurrencekraft. Det skulle ske gennem lovgivning. Det skulle ske gennem samarbejde på kapitalmarkedet, og det skulle ske gennem samarbejde danske virksomheder imellem.

Det, vi i første omgang kunne sikre i forbindelse med dette forslag, var, at vi fik et ordentligt varslingsystem, så danske investorer fik mulighed for at reagere i rimelig tid, når der var en eller anden virksomhedsovertagelse, der måske var ubehagelig, der måske endda var uvenlig, i udsigt, sådan at de kunne nå at reagere og stille et modspil op.

Dernæst vil vi gerne medvirke til at sikre, at der er kapital til rådighed både med vilje og evne til at gribe ind. Vi har bemærket, at industriministeren har haft nogle overvejelser om at give pengeinstitutterne friere hænder bl.a. i den her forbindelse. Det synes vi er interessant, og det vil vi gerne se på. Vi vil i det hele taget opfordre industriministeren til at tale med de større investorer for at forberede beredskabsplaner, hvis der er ved at foregå uvenlige overtagelser.

Vi finder, at der er meget rigtigt i SF's forslag om, at vi skal være opmærksomme på det her

felt, men vi finder også, at SF's forslag er meget bureaukratisk bygget op. Vi vil også gerne advare imod, at staten, når man bygger sådan nogle systemer op, bliver betragtet som en skraldespand for industrien, så at det er de dårlige virksomheder, der er ved at blive overtaget af udlandet, og så må staten på en eller anden måde gribe ind. Det mener vi ikke vil være nogen god udvikling.

I øvrigt mener vi, at nogle af problemerne kunne klares gennem de forslag til tryghedsreform, vi har fremlagt i Tinget.

Flemming Hansen (KF):

Jeg vil indlede med at sige, at jeg blev ikke klog på, om Socialdemokratiet støttede forslaget eller ej, men det kan jeg måske få oplyst senere. Jeg synes, det var en både-og-tale, hr. Bjørn Westh kom med.

Fra konservativ side ser vi det således, at vi behandler et SF-forslag, hvor partiets modvilje mod erhvervslivets frie udfoldelsesmuligheder kommer frem i lyset i endnu højere grad, end vi normalt ser det.

SF's beslutningsforslag vil via sine bureaukratiske forordninger, med et fusionskontor, kalder man det sandelig – det er endnu et SF-kontor, vi skulle oprette i dag – sikre kontrol med erhvervslivets dispositioner. Erhvervslivet er ikke bange for at give alle mulige oplysninger til det offentlige, og de gør det i sandhedens navn også. Men en begrænsning i erhvervslivets muligheder for selv at træffe beslutninger er naturligvis helt uacceptabel.

Det forslag, vi behandler i dag, passer meget dårligt ind i den liberalisering, der sker i forbindelse med dannelsen af det indre marked i EF med udgangen af 1992, og alene af den grund er forslaget ikke acceptabelt for Det Konservative Folkeparti, selv om vi godt kan se, det er ganske interessant, at især svenske, norske og finske virksomheder forsøger at investere i Danmark for at få et brohoved til EF, men det er jo en lidt anden sag.

I bemærkningerne til forslaget nævner forslagsstillerne, hvor mange danske arbejdspladser der er overgået til udenlanske ejede og dominerede virksomheder. Men man glemmer samtidig at fortælle, at et meget stort antal arbejdspladser i udlandet er overtaget af danske virksomheder, og man glemmer også at fortælle, at det i dag ikke betyder nedlæggelse af arbejds-

[Flemming Hansen]

pladser, fordi der kommer udenlandsk kapital i danske virksomheder. Man kan finde masser af eksempler, der beviser, at det tværtimod skaber flere arbejdspladser.

Industriministeren bekræfter da netop også en OECD-undersøgelse, der viser, at udenlandske investeringer i produktionsvirksomhed har en positiv effekt på værtslandets produktion, beskæftigelse og eksport.

I øvrigt synes jeg, det er spændende, når industriministeren siger, at regeringens erhvervs-politiske redegørelse vil behandle internationaliseringsproblemer, og vi glæder os i Det Konservative Folkeparti til den debat, idet vi er helt overbevist om, at den skrækkampagne, man med dette forslag forsøger at skabe, er fuldstændig uden grund i virkeligheden.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Ordføreren for Det Konservative Folkeparti nævner, at en lang række virksomheder og arbejdspladser i udlandet er blevet opkøbt af danske investorer. Jeg vil godt spørge, hvad det er for nogle kilder, Det Konservative Folkeparti bygger de oplysninger på, hvor mange arbejdspladser i udlandet der er tale om i 1987, og inden for hvilke brancher der hovedsagelig er blevet opkøbt arbejdspladser i udlandet.

(Kort bemærkning).

Flemming Hansen (KF):

Jeg tillader mig at referere fra Berlingske Tidende den 21. februar 1988, fru formand, hvor der er en statistik, der viser udenlandske og danske opkøb. Det er rigtigt, at der i 1987 er opkøbt 50 danske virksomheder af udlandet, men der er opkøbt 15 virksomheder i udlandet af danskere. Arbejdspladser er lidt anderledes fordelt. Det er omkring 16.000 danske arbejdspladser og ca. 9.000 i udlandet. De tal er altså meget nemme at dokumentere. Vi har dem i den artikel, jeg refererer til fra Berlingeren.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

De tal, Berlingske Tidende refererer, stammer, så vidt jeg ved, fra M & A International ApS, opgjort af ingeniør Christian Estrup.

Af de knap 9.000 arbejdspladser, Danmark har opkøbt i udlandet, er de 7.000 arbejdsplad-

ser hovedsagelig rengøringsarbejdspladser, ISS har opkøbt, altså arbejdspladser, kunne man sige, med meget ringe viden og teknologindhold. Er det ikke korrekt ifølge Det Konservative Folkepartis oplysninger?

(Kort bemærkning).

Flemming Hansen (KF):

Jo, det er korrekt, hvad der bliver sagt, men det er også korrekt, at danske firmaer opkøber overordentlig kraftigt i udlandet. Jeg går tilbage til Berlingske Tidende igen: Den 25. februar 1988 nævnes i en artikel, at dansk kapital sætter halvanden milliard kroner mere i udenlandske virksomheder, end udlandet investerer i Danmark.

Det er altså ikke rigtigt, at det er så ensidigt, som SF vil gøre det til. Det kan da godt være, at det store udland investerer mere i Danmark, end det lille Danmark investerer i udlandet, men den ubalance, man forsøger at skabe indtryk af, er totalt forfejlet.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jeg synes, det er interessant, at den konservative ordfører nu går væk fra at tale om arbejdspladser og virksomheder. Nu er det kapitalbevægelser, der er tale om. De tal, der nu bliver nævnt, dækker også underskud i i forvejen danskejede virksomheder i udlandet, og de dækker også oprettelse af nye banker og bankfilialer. Der er altså ikke tale om produktive arbejdspladser i de tal.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Vi er tilbage til ordførerrækken.

Svend Heiselberg (V):

Venstre kan naturligvis ikke støtte den socialistiske tankegang, at en statslig kontrol, kaldet et fusionskontor, skal spørges, når og hvis en dansk virksomheds indehaver skulle ønske at sælge helt eller delvis sin virksomhed til udlandet.

Når en virksomhed helt eller delvis sælges til udlandet, er det bl.a., fordi man ønsker at sikre arbejdspladserne, fordi der er behov for at komme ind på nye og større markeder, fordi man har behov for kapital, fordi man bedre kan udvikle sit produkt fælles med andre virksom-

[Svend Heiselberg]

heder. Det kan også være, virksomheder søger væk herfra, fordi der er bedre skatteforhold i udlandet, end der er i Danmark.

Jeg vil gerne spørge: Skal de virksomheder, der etablerer sig med datterselskaber i udlandet, have tilladelse til fusion af et fusionskontor?

Nu er det ikke sådan, at det kun er udenlandske multinationale virksomheder, der trænger ind over vores grænse. Danske virksomheder trænger også ind – heldigvis for det – over andre landes grænser. Hvad med ØK, som er Skandinaviens største koncern? Langt den dominerende del af koncernens omsætning ligger uden for Danmarks grænser, men den bliver styret fra Holbergsgade i København. Eller hvad med A. P. Møller eller Legosystemet eller Carlsberg og Tuborg? Hvad med firmaer inden for farvebranchen i almindelighed? Hvad med Danfoss? Hvad med F. L. Smidth & Co. A/S osv.? Hvor mange virksomheder har de mon ikke købt op i udlandet?

Jeg tror, at danske virksomheder har købt mange udenlandske virksomheder op. Det er kapitalens vilkår og samfundets tryghed, at der er initiativ, og det skal vi være tilfreds med.

Jeg tror også, at hvis pressen ville skrive om, hvor tit danske virksomheder køber sig ind i udenlandske virksomheder, så ville vi konstatere, at det sker lige så ofte, som når udenlandske virksomheder køber virksomheder i Danmark.

Venstre skal afvise beslutningsforslaget.

Larsen-Ledet (RV):

Beslutningsforslaget fra SF om fusionskontrol er ikke Det Radikale Venstres livret. Der skal oprettes et særligt fusionskontor i Industriministeriet, som tilmed skal komme med en indstilling til industriministeren, når der bliver tale om tvangsforanstaltninger af den ene eller den anden art, altså når der er optræk til en fusionering, som ikke må ske ifølge dette forslag.

Jeg har på fornemmelsen, at SF ønsker enhver bevægelse i dansk erhvervsliv gennemanalyseret på kryds og tværs, og at man får meget lidt bevægelsesfrihed. Men hverken SF eller andre partier kan frigøre sig for den stigende internationalisering, der finder sted. I stedet for at opfatte det som en ulykke så kunne det opfattes som netop den udfordring, der kunne være med til at vende det uheldige i den nuværende

udvikling, hvor vi desværre må konstatere, at vores produktion og eksport ikke er stor nok til at klare vort forbrug og vores rentebetaling.

Nå, men det var jo ikke det, jeg skulle snakke om, selv om det hænger sammen med de forskellige vurderinger, der foretages af partierne her i Folketinget.

Vi har tidligere fra radikal side givet udtryk for, at vi var og vi er interesseret i at finde ud af, hvordan vore nabolande tackler spørgsmålet om salg af virksomheder og om sammenlægning af virksomheder i Danmark og også i forhold til udlandet. Vi har ikke noget imod forstandige regler, hvor der er behov for det, men vi må stadig væk huske på – uanset hvilken partifarve vi har – at det er vigtigt, at Danmark er et attraktivt område at investere i både for danskere og for udlændinge. Derfor vil vi granske videre i de regler, man har i andre lande.

Vi imødeser med interesse industriministerens erhvervspolitiske redegørelse, som jo også skulle omfatte den stigende internationalisering. Herefter kan vi så tage stilling til, om der er behov for enkelte justeringer i den gældende lovgivning.

Bollmann (CD):

Da vor ordfører ikke kan være til stede, skal jeg på hans vegne komme med et par ganske korte bemærkninger.

Når man læser forslaget igennem, ser man, at de mest brugte udtryk er »kontrol«, »pligt«, »tvangsmæssige indgreb«, »forbud«, og alene af den grund er vi imod forslaget.

Vi finder også, det går stik imod hensigten med EF's indre marked. Vi finder, det går imod den politik, vi i mange år har ført på området, så det er også ting, vi ikke kan acceptere.

Men nu har ministeren jo bebudet, at der kommer en redegørelse. Vi synes, tingene skal ses i den rette sammenhæng. Derfor vil jeg ikke gå i detaljer. Jeg kan i øvrigt erklære mig ganske enig i ministerens bemærkninger.

Vi afviser forslaget.

Glistrup (FP):

Lige så lidt som man kan bebrejde en græshoppesværme, at den opæder nyttige kornafgrøder, kan man naturligvis efter partiets historiske oprindelse bebrejde Socialistisk Folkeparti, at det fremsætter renlivede klassekampforslag. Det er jo det, dette beslutningsforslag

[Glistrup]

går ud på. Det er en ren og skær kamp mellem den herskende klasse, SF holder med, dem, der dominerer og tyranniserer fra deres embedsmandskontorer, og de nyttige, der sidder ude i produktionslivet og bliver undertrykt på alle leder og kanter.

Nu skal man sparke yderligere til de svage i samfundet, til erhvervsvirksomhedernes indehavere og alle de andre, som bevirker, at der slæbes midler hjem til, at også den herskende klasse kan leve sit overflodsluksusliv. Det, dette forslag går ud på, er en eneste ting: Hvem skal bestemme? Skal det være folkene henne i embedsmandskontorerne, eller skal det være folkene i direktionskontorerne i virksomhederne?

Dér følger SF selvfølgelig det, at de holder med de herskende her i samfundet. Det gør SF altid. Vi holder med de svage her i samfundet. Det gør Fremskridtspartiet altid. Selvfølgelig kan man begå fejl både i et embedsmandskontor og i et direktionslokale. Men vi mener bare, livets erfaring siger, at man begår flere gange fejl i embedsmandskontorerne, hvor man kun har sine egne prestigeinteresser i at få lavet så stort bureaukrati som muligt, end man gør hos direktionerne, som virkelig varetager samfundets interesse, som er interesseret i det samfundsmæssige, i, at forbrugerne skal betjenes. Derfor er vi uenige i dette forslag fra SF's side.

Debatten i dag har navnlig drejet sig om det hjørne af forslaget, som ordføreren for forslagsstillerne, hr. Jørn Jespersen, har talt så meget om i sit private medie derude i Rosenørns Allé og i Gyngemosen, når han fremfører alle disse synspunkter, som vi nu engang har hørt fra ham, og som jo, i hvert tilfælde hvis man skal tage en holdningsmæssig stilling til det, er den mest modbydelige racismepartheiddiskrimination over for fremmede landes indbyggere, der overhovedet er oplevet i dette land og på disse breddegrader, siden hr. Hitler døde i april 1945. Det er jo sandheden om det her. Man går simpelt hen på jagt efter fremmede mennesker. Fordi de har et udenlandsk tilhørsforhold, skal de i den grad spyttes på, som hr. Jørn Jespersen gør, når man hører ham morgen, middag og aften i medierne, og som også det her er udtryk for.

Det er altså et ækelt forslag rent holdningsmæssigt over for mennesker, der ikke tilfældigvis er født i Danmark. Men ud over at det altså er ækelt holdningsmæssigt, er det totalt uden

tilknytning til økonomiske sammenhænge, hvad hr. Jørn Jespersen præsenterer dette Folketing og den danske offentlighed for.

For hvad er det, der sker, hvis en dansker sælger sine aktier til en udlænding? Det er ikke, at udlændingen får foræret noget. Nej, danskeren gør da forhåbentlig en god forretning. I stedet for at han sidder med aktierne i Wessel & Vett, eller hvad nu Poul Nystrup Rasmussen sidder med af aktier, sælger Poul Nystrup Rasmussen disse aktier, og så sidder han med en sum penge, som han formentlig kan anvende på en mere fornuftig måde for det danske samfund.

Derfor er det slet ikke nogen begunstiggelse af udlændinge, når man sælger virksomheder. Det er bare en sund reorganisering af virksomhederne, således at man med henblik på den store, samlede internationale stordrift får en bedre fordeling af ressourcerne, end man har indrettet sig efter, dengang man engang i tidernes morgen under helt andre markeds-mæssige, teknologiske, økonomiske, udenrigspolitiske forhold organiserede tingene i, hvad der var danske virksomheder, og hvad der var fremmede virksomheder. Der sker en stadig løbende tilpasning, og det skal embedsmændene ikke gribe ind i.

Altså både forslaget i dets brede almindelighed med dets fusionskontrol og det hjørne af det, debatten i dag særlig har drejet sig om, indstiller Fremskridtspartiet til forkastelse. Vi har lært af dagens erfaringer, fra Politiken kom på gaden i går aftes, og hvad der har kværnet igennem medierne hele døgnet igennem, at industriministeren forstår det ikke, når vi bare en enkelt gang siger her fra talerstolen, at vi indstiller et eller andet til forkastelse. Derfor skal vi med flammeskrift gentage, at når vi siger, vi vil have et forslag forkastet, så vil vi have det forkastet. Det må industriministeren også lære at forstå.

Jørgen Tved (FK):

Jeg er måske ikke så overrasket over den modtagelse, det her forslag har fået. Det drejer sig om de andres arbejdspladser, om at bevare dem for danske arbejdere, og det er ikke noget, der tilsyneladende bekymrer folk så voldsomt her i Tinget.

Hvis man skulle tage nogle af de udtalelser op, som er faldet, er det nærmest en fordel. Fremtiden går i retning af større internationalt

[Jørgen Tved]

samarbejde, sagde ordføreren for det radikale parti, og det skal vi ikke betragte som nogen ulykke.

Jeg synes, at man skal gå ud og fortælle det til de arbejdere, der i sin tid var beskæftiget ude på B&W Motor eller på Elementfabrikken oppe i Ålborg, på glødelampefabrikken ude i Herlev osv., osv. Gå ud og sig til dem: Det betyder ikke noget, kære venner, at vi nu har solgt jeres arbejdspladser til udlandet. Det er ikke så stor en ulykke – i hvert tilfælde ikke for de ærede medlemmer af dette Ting. Men det kan godt være, at man har en lidt anden opfattelse ude omkring på arbejdspladserne, end folketingsmedlemmerne måske giver udtryk for.

Jeg kan godt forstå, at den socialdemokratiske ordfører vel nærmest var som en mand på 80, godt overvægtig, der prøver at danse en Bournonvilleballet, når han siger, at her skal vi nok se på tingene, men på den anden side skal vi måske bruge nogle lønmodtageropsparede midler til at investere i udlandet.

Demokrati er noget underligt noget. Jeg gik for en sikkerheds skyld hen og tog ordbogen og slog efter, hvad »demokrati« i virkeligheden står for i den danske ordbog. Det står for »folkets regering«, og det kunne næsten alle regeringer sige de er.

Jeg har på fornemmelsen, at Socialdemokratiet siger: Vi er arbejdernes formynder. Vi bestemmer, hvor de lønmodtageropsparede midler skal investeres. Hvorfor går man ikke ud og spørger lønmodtagerne: Ønsker du, at de penge, vi har tvunget dig til at binde, hvad enten det er i Lønmodtagerens Dyrtingsfond eller det er ATP-midler osv., skal investeres i et rengøringselskab i Brasilien eller noget andet, som vi har eksempler på?

Hvad er det for noget formynderi, for ikke at sige noget, der er værre, Socialdemokraterne vil lave i denne sag?

I øjeblikket er det jo aktuelt at diskutere Ålborg Skibsværft. Hvad er det, der sker med den arbejdsplads? Skal der ikke produceres skibe mere, skal der ikke produceres store kedler til kraftværker osv., som man har produceret dér? I kraft af nogle EF-regler kan det betale sig at flytte dele af virksomhederne til Sydspanien. Det er et led i den store internationale forståelse: Bare lad de danske arbejdere skride, for vi kan bruge nogle af de danske arbejderes penge til at sørge for, at der bliver skabt beskæftigelse i Spanien, i Portugal og alle andre steder.

Hvis det her skal tages en smule alvorligt, og sådan opfatter vi det, er det et forsøg på at redde danske arbejdspladser. I den ånd ser vi forslaget, og så synes vi, det er godt og rigtigt, at det bliver lagt på bordet. Derfor vil vi naturligvis deltage i diskussionen, finde frem til, hvordan vi kan bevare danske arbejdspladser på danske hænder. Det burde vel være et meget naturligt krav at stille til danske politikere.

Jeg er ikke så overrasket over hr. Svend Heiselberg. Han har af og til for vane at holde sig til sandheden. Det gjorde han, så vidt jeg kunne høre, i dag. Det gjorde han ikke sidst, vi diskuterede dette problem i Radiotinget. Jeg er da ikke overrasket over, at hr. Svend Heiselberg fortæller, hvor godt det er, at Danfoss investerer i udenlandske arbejdspladser eller køber op i udlandet. 700 danske arbejdspladser bliver nedlagt, fordi Danfoss flytter en del af sin produktion til Vesttyskland. Hvor mange danske arbejdspladser er gået tabt, fordi andre virksomheder, som hr. Svend Heiselberg omtalte, bryggerierne osv., investerede i udlandet i stedet for at prøve på at klare produktionen her i landet?

Hr. Svend Heiselberg ved ganske godt, hvad han taler om. Han taler kapitalens sag, og den er bedøvende ligeglad med, hvor den får sin profit, om det er i Vesttyskland eller det er i et andet af fællesmarkedslandene. At det går ud over de danske arbejdere, det kommer ikke hr. Svend Heiselberg ved.

Jørn Jespersen (SF):

Man skal høre meget, før ørerne begynder at sidde løst, men at blive beskyldt for racistiske tilbøjeligheder af hr. Glistrup, det må jeg alligevel bekende er noget af det, der har overrasket mig mest herinde. Det skyldes jo heldigvis også, at hr. Glistrup, som sædvanlig havde jeg nær sagt, ikke sætter sig ind i forslagene, men frit fabulerer over nogle teser, som han har udviklet engang i sin liberalistiske fortid og holder fast ved til tid og evighed.

Hr. Glistrup spurgte, om det var de ansatte på et vist statskontor eller det var folkene i direktionskontorerne, der skulle bestemme med hensyn til investeringerne. Svaret er, at efter SF's opfattelse er det ingen af parterne. Det burde være medarbejderne på de berørte virksomheder, der bestemte over deres egne virksomheder. Dette forslag er netop et forsøg på at

[Jørn Jespersen]

give medarbejdere på virksomheder, hvor der sker nogle strukturtilpasninger, indflydelse på de ting, der sker.

Det, vi har kunnet se i den foregående tid, er, at medarbejderne meget ofte, når deres virksomhed er i fare for at blive lukket, eller når der sker store afskedigelser, først får det at vide i allersidste øjeblik, når beslutningerne er truffet. Og det mener vi er forkert. Så meget om hr. Glistrup. Det var alt rigeligt.

Jeg vil sige til industriministeren, at jeg egentlig var lidt skuffet over, at ministeren gik så lidt konkret ind på problemets karakter og omfang. Jeg kan forstå, at der kommer en lejlighed til at diskutere det nærmere i forbindelse med den erhvervspolitiske redegørelse. Jeg skal love, at vi nok skal have en tilstrækkelig stor mængde tørt krudt til rådighed også ved den lejlighed, men jeg synes nu ikke, det skal afholde os fra at tage hul på problemet i dag.

Sagen er jo, selv om hr. Svend Heiselberg ikke har forstået argumenterne endnu og formodentlig heller ikke kommer til det, at der er sket en kraftig udvikling i 1987. Det er ud fra de kilder, der overhovedet er til rådighed på dette område, en kendsgerning, at de udenlandske opkøb af danske virksomheder er steget ganske betydeligt, hvorimod de danske investeringer i produktive arbejdspladser i udlandet er faldet ganske betydeligt. Og det har resulteret i, at vi i 1987 kunne konstatere, at de udenlandske investeringer i Danmark udgjorde mindst 5 gange så meget som de danske investeringer i udlandet.

Problemet i det er selvfølgelig ikke, at det er afgørende, om en virksomhed i Danmark er ejet af en dansk eller en udenlandsk kapitalist. Det afgørende er, hvilken tilknytning en dansk virksomhed har til eventuelle andre kapitalinteresser. Her der tale om en selvstændig dansk enhed, som træffer sine beslutninger selv, eller er der tale om, at en dansk virksomhed bliver et mindre og marginalt led i en større multinational koncern? Det er det afgørende.

Hvis det er det sidste, der er tilfældet, så er der altså nogle store risici ved at blive opkøbt. Så er der en risiko for, at forskning og udvikling forsvinder ud af den danske virksomhed. Så er der en risiko for, at beskæftigelsen svækkes, at man i det øjeblik, der er en overkapacitet på markedet, vælger at lukke den virksomhed, der ligger længst væk fra hovedkvarteret. Der er en

risiko for, at den danske økonomi generelt bliver svækket ved, at man hjemtager udbytte i langt større grad, end man ellers ville have haft mulighed for. Endelig er der – og det ved man jo godt – i multinationale selskaber en masse muligheder for skattefilier af den ene og den anden art.

Det bliver sagt fra borgerlig side, at internationalisering er naturlig i vores virksomhedsliv, at en strukturtilpasning er nødvendig. Det er vi egentlig ikke uenige i. Vi er helt enige i, at fusioner kan være en god ting, men de kan da også være det modsatte. Hvorfor skulle det være anderledes på dette område, end det er på alle andre af livets områder?

Det, vores forslag går ud på, er i al sin gribende enkelhed, at medarbejderne og det offentlige skal have mulighed for i de konkrete tilfælde at være medbestemmende med hensyn til, om det er en god eller en dårlig idé, at en bestemt investor går ind i deres virksomhed. Hvorfor er det egentlig så logisk, at det kun er direktionen og aktionærene, der har en indflydelse på det område? Hvorfor er det hele højresiden af salen så meget imod, at medarbejderne og det offentlige også har en mulighed for at vurdere situationen, analysere, hvad hensigten er med den pågældende investering, og derefter tage stilling til, om der eventuelt var andre alternativer?

Man har jo kunnet se på det sidste, at der i nogle af de tilfælde, hvor virksomheder er blevet opkøbt af udenlandske investorer, var andre muligheder for at skaffe den fornødne kapital. Der var risikovillig kapital til stede i Danmark, men problemet var bare, at lønmodtagerpengene kom for sent ind i billedet, fordi man i lang tid havde ført forhandlinger underhånden med udenlandske investorer uden at orientere medarbejderne, uden at orientere nogen som helst om det.

Derfor mener vi, at det er meget afgørende, at medarbejderne, når det drejer sig om danske arbejdspladser, har en mulighed for at få indflydelse. Det er blevet nævnt, at det skulle være nationalistisk. Der er overhovedet ikke tale om nationalisme her, der er tale om at demokratisere beslutningsprocessen, og det mener vi da man burde gøre i alle andre lande også. Hvorfor skulle udenlandske arbejdere på udenlandske arbejdspladser ikke også have mulighed for at bestemme, hvad der sker med deres arbejds-

[Jørn Jespersen]

pladser? Sagen er bare, at det kan vi, som det fremgik af en tidligere debat i dag, jo ikke lovgive om her. Det, vi kan lovgive om, det er danske forhold. Og dér mener vi det er afgørende, at medarbejderne også får indflydelse.

Det er blevet nævnt, at der er fusionskontrol i andre lande. Bl.a. var hr. Larsen-Ledet inde på, at nu ville man fra De Radikales side undersøge, hvordan systemerne er i andre lande. Det er selvfølgelig al ære værd, at Det Radikale Venstre nu efter førstebehandlingen vil tage sig sammen til at undersøge sagen. Men det er jo en ret gængs arbejdsfacon, at når et forslag har været fremsat i en god måneds tid, så har man mulighed for at overveje det, at diskutere det, at stille spørgsmål på forhånd og eventuelt bare give en smule melding om, i hvilken retning man har tænkt sig at arbejde. Det ved jeg godt ikke er almindeligt for Det Radikale Venstre, men det gør det jo ikke mindre beklageligt. Jeg håber så, at man kommer i gang med arbejdet, og at man vil få nogle oplysninger, der kan medvirke til, at Det Radikale Venstre vil tilslutte sig. Andre medlemmer af gruppen har jo i øvrigt i anden sammenhæng givet udtryk for, at her faktisk var et problem, som man måske skulle overveje.

Hr. Larsen-Ledet nævnte, at man måske skulle kigge på nogle justeringer. Det kunne da være nyttigt ved en førstebehandling at få bare en smule antydning af, hvad det er for nogle justeringer, man har tænkt sig. Det behøver ikke at være alt for forpligtende fra Det Radikale Venstres side, men bare en antydning af, om man har tænkt sig noget bestemt, eller om det er en frit i luften svævende ting, man har tænkt sig.

Jeg vil gerne sige i denne sammenhæng, at vi i SF er meget enige i, at en indførelse af kontrol med virksomhedsovertagelser ikke er tilstrækkeligt til at sikre et sundt erhvervsliv i Danmark på lang sigt. Der er i virkeligheden tale om en dobbelt målmandsredning på stregen. Der er tale om, at vi er i en trængt situation, hvor vi er nødt til at gøre noget ganske øjeblikkeligt. Men på længere sigt er det selvfølgelig andre midler, der skal til.

Det er allerede blevet nævnt af den socialdemokratiske ordfører, at vi skal have undersøgt investeringsmuligheder for bl.a. lønmodtagerpenge; det lægger vi også meget vægt på. Vi mener, at de begrænsninger, der er på lønmodta-

gerpenge i dag, er helt uacceptable, og har meget svært ved at forstå, hvorfor lønmodtagernes penge skulle være ringere end alle andre penge og derfor have færre investeringsmuligheder.

Vi mener også, at de gældende tryghedsbestemmelser er meget afgørende. Det er jo oplagt, at så længe det er nemmere og billigere at fyre medarbejdere i den danske del af en virksomhed, end det er i tilsvarende virksomheder i udlandet, så vil det naturligvis i mange tilfælde være den danske virksomhed, der først bliver skrællet fra.

Endelig synes vi, at det var på tide, at man fik sat gang i nogle brancheanalyser. Industriministeriet har været alt for passivt på dette område. Der foregår ikke tilstrækkelig mange overvejelser i dansk erhvervsliv om, hvilke samarbejds- muligheder man skal have undersøgt, hvilke kapitalbehov man har, og hvilke forsknings- og udviklingsopgaver man burde gå i gang med. Dér tror jeg det er meget vigtigt, at man i dansk erhvervsliv i samarbejde med det offentlige og medarbejdernes organisationer får tænkt lidt langsigtet og lagt nogle planer, som kan føre til, at vi får et sundere erhvervsliv.

Til sidst vil jeg godt stille et enkelt spørgsmål til den socialdemokratiske ordfører, som jeg opfattede som værende ret positiv over for både intentionerne i SF's forslag og også en del af de konkrete ideer i det. Jeg synes, det kunne være nyttigt at få at vide, om Socialdemokratiet mener, det er nødvendigt at lovgive på dette område, hvilket jo bl.a. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd har foreslået, eller om man mener, det er noget, der kan klares uden for Folketinget. Helt konkret: Er det efter Socialdemokratiets opfattelse en god idé at lovgive på området, bl.a. med henblik på et varslingsystem, en anmeldelsespligt, og mener man, at det offentlige skal indgå i det her? Hvordan skal det opfattes?

Og som sagt vil jeg gerne gentage, at Det Radikale Venstre kunne give nogle meldinger, sådan at vi havde en smule fornemmelse af, i hvilken retning udviklingen gik.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Både til den konservative ordfører og til SF's ordfører: Socialdemokratiet er bekymret over uvenlige overtagelser. Socialdemokratiet finder, at det ville være rimeligt at have en lovgivning i hvert fald om et varslingsystem. Men

[Bjørn Westh]

om et beredskabssystem – dem, der skal gribe ind – er noget, der nødvendigvis skal lovgives om, eller om det er noget, der skal etableres uden for Folketinget, det mener vi er en diskussion værd, for vi mener ikke, at staten til enhver tid skal være forpligtet til at træde ind i en hvilken som helst handel, men at det skal være dem, der driver virksomheder, og investorerne udenfor, der først og fremmest skal ind i den. Men altså et varslingsystem og en beredskabsplan, og så må vi se, hvordan det mest hensigtsmæssigt kan udformes. Det vil sige hverken ja eller nej til beredskabsplan gennem lovgivning, men ja til lovgivning om en varslingsstjeneste.

(Kort bemærkning).

Larsen-Ledet (RV):

Jeg kan ikke på nuværende tidspunkt sige noget som helst til hr. Jørn Jespersen om, hvad retning vi tænker i fra radikal side. Det er præcis, som jeg sagde i mit indlæg: vi er ikke færdige med at undersøge de ting.

Så er det mægtig flot af hr. Jørn Jespersen at stå og ligesom ironisere over, at vi ikke passer vores ting. Den dag, vi er 27 medlemmer i vores gruppe, er jeg ganske overbevist om, at vi også kan overkomme noget mere, end 11 mand kan, der skal overkomme det samme, som 27 mennesker skal kunne i en anden gruppe. Det kan det godt være lærerigt at registrere.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jeg håber da, vi får en klarere melding i den foreliggende sag, før Det Radikale Venstre får 27 medlemmer herinde.

Det, jeg bare håbede man kunne få lidt at vide om nu, var, om Det Radikale Venstre mente, at der var tale om et problem her, og om man eventuelt kunne forestille sig, at Det Radikale Venstre ville være med til lovgivningsmæssigt at vedtage en varslingsstjeneste, sådan at man fik en mulighed for fra medarbejderside og fra det offentlige side at overveje hensigtsmæssigheden af en bestemt investering.

Det er jo temmelig afgørende, hvad Det Radikale Venstre mener i denne sag, fordi det nu er helt tydeligt, at der er flertal for det, hvis Det Radikale Venstre kunne tænkes eventuelt på et tidspunkt i indeværende folketingssamling at være positiv over for det.

(Kort bemærkning).

Preben Møller Hansen (FK):

Jeg vil gerne spørge industriministeren, om det ikke vil være i strid med EF-reglerne at gennemføre et lovforslag af den beskaffenhed, idet det jo vil virke konkurrenceforvridende. Samtidig vil det give nationalstaten Danmark en fortrinsstilling frem for den liberalisering, der egentlig begrundes af EF.

Jeg vil også godt spørge, om det er muligt at gennemføre den idé, som hr. Bjørn Westh fra Socialdemokratiet fremlægger, nemlig et varslingsystem. Ville det være i overensstemmelse med EF's målsætning?

(Kort bemærkning).

Larsen-Ledet (RV):

Jeg vil gerne sige til hr. Jørn Jespersen, at når vi har de ting på bordet, så skal hr. Jørn Jespersen og Folketinget nok få besked om, i hvad retning vores tanker går.

Vi har ikke nok viden i øjeblikket til, at vi kan angive en bestemt retning, og vi skal ikke sælge vores skind her, før bjørnen er skudt. Vi har ikke noget at prange med i den forstand.

Vi vil have det sådan, at vi kan stå inde for det, vi foreslår, og vi vil ikke bare stå her for at sige, at så er der et flertal. Vi vil selv kunne gå ind for det 100 pct., hvis der skal foretages nogen ændringer og der skal opstilles nogle nye regler. Og det skal vi have mere viden om, end vi har i øjeblikket, og det skal vi have undersøgt nærmere.

Industriministeren (Nils Wilhjelm):

Lad mig sige kort til hr. Preben Møller Hansen, at det er meget vanskeligt at tage stilling til lovmedholdeligheden i EF-forstand af et forslag, som ikke er et lovforslag. Det, det drejer sig om her, er et forslag til folketingsbeslutning, og det er noget helt andet. Der er nogle tilkendegivelser i dette, men det har ikke en konkret udformning, sådan at jeg ville være i stand til at sige, hvorvidt det var fuldstændig acceptabelt efter de forpligtelser, vi har i henseende til EF.

Med hensyn til et varslingsystem tror jeg ikke, der er nogen problemer i det i relation til det europæiske.

Derimod vil jeg sige med hensyn til et varslingsystem, at jeg føler egentlig ikke, at der er noget større behov for det. Hvis vi tager de

[Industriministeren]

konkrete sager, vi har kendt til inden for det sidste 1½ år, så er det da muligt, at det ikke er alle herinde, der er blevet tilstrækkelig tidligt opmærksom på, at en virksomhed var til salg, men jeg kan garantere for, at inden for erhvervslivets egne kredse kender man vældig godt til disse ting.

Det gælder f.eks. en sag, som har været diskuteret, nemlig Dæhnfeldtsagen. Her har det været fastholdt, at man havde meget kort tid til det. Hvad var realiteten? Det var, at allerede i oktober-november sidste år var det ganske klart, at hovedaktionærens aktier var til salg. Han tilkendegav over for andre danske aktionærer, at hvis de havde interesse i at købe dem, ja, værsgo, så var der en god mulighed her. Så ligner det jo ikke noget at komme 4 måneder efter og sige: Vi havde kun 6 dage til det. Det er jo ikke det, som er realiteten i det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af lovforslag nr. L 239:

Forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser vedrørende anvendelse af reguleringspristallet. (Nyt pristal).

Af økonomiministeren (Enggaard).
(Fremsat 23/3 88).

Lovforslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Lykketoft (S):**

Vi betragter dette lovforslag som en meget teknisk betonet opsamling på de områder, hvor en nulstilling af pristallet kræver nogle nye tak-

ster i lovgivningen, og som sådan vil vi kigge på den nærmere udformning under udvalgsarbejdet.

Men jeg vil godt føje til, at vi jo har registreret, at der i forhold til de forudsætninger, der indgik i forhandlingerne om finansloven, er et overhæng på pristallet i januar, som bestemt ikke var forudset. Det var det modsatte, der var tilkendegivet og forventet og lavet prognoser på.

Det rummer et problem især på et andet område end det, der her er til debat, nemlig pensionisterne, og vi har den opfattelse, at pensionisterne ikke skal bøde for det forhold, at prisstigningerne som følge af arbejds giverafgiftsomlægningen har været kraftigere, end man forventede i december måned. Der må på en eller anden måde findes en kompensation for den ændring i forudsætningerne for denne gruppe. Men det er en diskussion, som vi vil tage op umiddelbart og i anden sammenhæng.

Dette lovforslag betragter vi som en teknisk justering af nogle mindre områder og vil se villigt på det.

Grethe Fenger Møller (KF):

Jeg kan være enig i, at dette forslag er en konsekvens af den aftale, der blev indgået i december måned om, at man skulle nulstille reguleringspristallet, og også må ses i sammenhæng med det lovforslag, som regeringen fremsatte den 14. januar i år, om en ændring af beregningen af reguleringspristallet, hvor basis for beregningen blev foreslået ændret fra januar 1980 = 100 til januar 1988 = 100, og at det forslag, vi i dag behandler, har til hensigt – som også hr. Lykketoft var inde på – at samle nogle tekniske ting op, som ikke er omfattet af dette.

Jeg kan fra konservativ side sige, at vi kan støtte lovforslaget og de konsekvensændringer, der ligger i det, ligesom vi kan tilslutte os nulstilling af reguleringspristallet.

Nu mener jeg heller ikke, vi skal have en hoveddebat om den aftale i dag, for dette forslag er et teknisk forslag, men det er da rigtigt, at priserne er steget hurtigere i de første måneder af 1988, end man havde ventet. Men vi mener ikke fra konservativ side, at der af den grund bør laves om på ændringen af reguleringspristallet, og der er ikke tale om noget brud på de aftaler, der blev indgået i december måned. Vi kan derfor anbefale lovforslaget til positiv behandling i udvalget.